clelia ifrim

haijindo

calea poeților

clelia ifrim

haijindo

calea poeților

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2022

Tehnoredactare și copertă: Angelica Mălăescu
Ilustrații interior: Clelia Ifrim

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IFRIM, CLELIA
Haijindo: calea poeților / Clelia Ifrim. – București : Editura Universitară, 2022
ISBN 978-606-28-1450-2

821.135.1

DOI (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062813529

©Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare.

Copyright©2022
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
Bd. Nicolae Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 315 32 47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: 021 315 32 47 / 0745 200 718 / 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

Clelia Ifrim s-a născut la Bucureşti, unde trăieşte şi în prezent. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România, a Asociației Internaționale a Scriitorilor şi Artiştilor - IWA - din SUA, a Asociației Universale a Poeților Japonezi - JUNPA - din Japonia, membră de onoare pe viață a Fundației pentru Cultură ,,Naji Naaman" din Liban.

Titlu de Noblețe, cu rang de Domniță, acordat de Fundația ,,Sfântul Sava".

A publicat peste treizeci de cărți - poezie, teatru, proză scurtă, roman, eseuri despre haiku şi tanka, traduceri.

Nominalizare UNITER pentru cea mai bună piesă românească, 1994, pentru piesa ,,Centru de Excelență". Nominalizare Uniunea Scriitorilor pentru cartea de teatru ,,Copiii Casei Regale" 2013. Premiul Național ,,Vasile Voiculescu" secția poezie, pentru cartea ,,Cloşca cu puii de piatră" 2015.

Medalia şi diploma „Mihai Eminescu" acordate de Fundaţia Europeană şi Academia Internaţională „Mihai Eminescu" pentru merite în promovarea culturii româneşti şi internaţionale.

Marele Premiu pentru haiku în limba engleză ,,Itoen New Haiku" Japonia, 1994.

Grand Prix, Festivalul ,,Matsuo Bashô" Japonia, 2011.

Best Books pentru cartea ,,My Loved Japan" The Japan Times, 2011.

Trei dintre cărțile sale de poezie au fost traduse în limba japoneză de Mariko Sumikura şi publicate de editura JUNPA Books din Japonia.

Două dintre poemele sale au fost selectate de JAXA - Agenția Spațială Japoneză - şi depozitate pe modulul spațial Kibo, de pe Stația Spațială Internațională.

Cea mai recentă apariție editorială, cartea de Poeme / Gedichte „Mieii lui Abel / Abels Lämmer". Traducerea în limba germană de Christian W. Schenk.

Floare de cireş pe tortul poeziei

Cuvânt înainte

La convergența Orientului cu Occidentul, haiku răsare ca „o steluță purtând în spate întreg cerul” – constată poetul japonez Yone Noguchi, tatăl sculptorului Isamu Noguchi, discipol al lui Constantin Brâncuşi.

Tocmai această constatare ne-o relevă, cu profundă şi rafinată simplitate, dar şi cu o remarcabilă putere de sugestie, eseurile scriitoarei Clelia Ifrim despre haiku, din cartea „Haijindo – Calea Poeților”.

Lucrarea ne convinge că recursul la haiku, o permanență în istoria culturii nipone, răspândindu-se tot mai mult în lume, inedit şi dinamic, menține în universul său inefabila legătură între om şi natură, dar şi catharsisul ca dimensiune constantă. La fel ca muzica simfonică, haiku are neprielnica reputație de a necesita o pregătire specifică pentru a-i pătrunde înțelesurile. Eseurile scriitoarei ne conving că nu este aşa.

De regulă, haiku nu se explică, se trăieşte. Şi totuşi, poeta îl analizează cu multă dăruire şi talent.

Dincolo de poezie, de haiku, de niponologie, această carte, sau mai precis această „cale a poeților” se constituie, în cele din urmă, într-o meditație asupra vieții, procesată de un suflet poetic. Este calea meditației şi în acelaşi timp calea propriei înțelegeri a unor versuri scrise de alții.

Poeta ne cheamă să privim haikuul ca pe o floare de cireş pe tortul poeziei. Autoarea nu afirmă, ci doar sugerează, purtându-ne cu delicatețe prin labirinturile cuvântului, se instalează confortabil în atmosfera japoneză, în peisajul cu orezării şi azalee, cu chimonouri şi păpuşi de lemn şi ne conduce prin fermecătoarele edificii ale haikuului, sugerând nuanțe tainice, dar nu ambiguități lăsate la îndemâna cititorului. Înțelegem că arta citirii haikuului nu începe cu a gândi profund filosofic ci mai degrabă cu juxtapunerea dintre simplitatea cotidianului şi subtilul imaginativ, facilitând accesul la o zonă semantică originală.

Citind-o atent, mi-am dat seama că într-o zi am putea să asistăm la înființarea unei Societăți Mondiale de Haiku, care ar extrage distilatul de poezie într-o lume tot mai interconectată, în care inteligența artificială traduce instantaneu, lăsându-ne nouă doar plăcerea savurării unui haiku reuşit, de undeva dintr-un colț îndepărtat de lume.

Bine documentată, cu incursiuni în istoria genului şi în regulile compoziției, chiar prin trimiteri la termeni japonezi dar şi la instantanee din viața autoarei, lucrarea deschide o uşă spre infinitul orizont al visării poetice în stil nipon.

Temele generice ale vieții umane îşi găsesc reflectarea în eseurile culese în carte, după ce timp de cinci ani au fost publicate în diverse reviste.

Aranjate ca într-un sistem zecimal, capitolele lucrării mențin echilibrul între natură şi suflet, de la „Forma lucrurilor" la „Haiku de dragoste", jonglând cu magia unor „Numere transcendentale", până la „Potrivirea lucrurilor" într-o matrice niponă (*mono-aware*). Capitolele se îmbină între ele ca nişte scoici pe care s-au scris jumătăți de poeme gata de împerecheat.

Amintindu-şi propriile manuscrise arse, Clelia ajunge la cenuşa albă a crenguțelor de azalee arse, purtătoare a memoriei propriei identități anterioare, simplificând culorile până la binomul alb-negru.

Primordialitatea vieții îşi lasă amprenta pe titluri de capitole ca „Haiku de dragoste" sau „Copilul în literatura haiku", asimilând şi viața vegetală din capitolele „Celălalt" sau „Roşu şi alb", în care interiorul invizibil al

florii îşi părăseşte forma spre a se deschide lumii.

Învățăm că nu trebuie să căutăm înțelesurile pe care altcineva le-ar fi dat celor trei versuri din haiku, ci să ne lăsăm purtați de cuvinte în simplitatea propriei trăiri. Înțelegem că haiku nu caută să creeze confuzie prin complicații deliberate, cum se întâmplă uneori în poezia modernă.

Din lectura cărții, personal ajung la concluzia că ezoterismul nu are ce căuta în haiku şi că sublimul artei nu trebuie căutat în fiecare vers. Însăşi evitarea metaforei, ca recomandare în haiku, îmi confirmă ideea că plăcerea lecturii unui haiku constă tocmai în recunoaşterea limbajului familiar, cotidian. Şi totuşi..., cuvântul simplu, angrenat în maşinăria unui haiku, se aureolează cu o tentă de mister, sugerând posibile răspunsuri la întrebări filosofice: „Ce rămâne? Poate doar susurul apei veşnic curgătoare”. Acesta este farmecul haikuului, relevat în „Haijindo – Calea poeților”.

Radu Șerban
22 noiembrie 2021

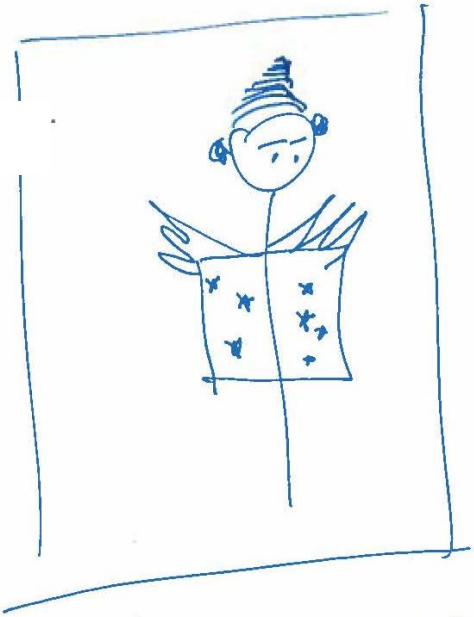

Visul premonitoriu
este un vis de iubire.

PRIMA BIBLIOTECĂ DIN CER

În anul 2009, Anul Astronomiei, s-a încheiat proiectul Space Poem Chain, al Agenţiei Spaţiale Japoneze – JAXA.

Space Poem Chain sau „renshi” este o formă nouă de poezie în lanţ. Este scrisă de mai mulţi poeţi şi a fost iniţiată de poetul şi criticul Makoto Ooka, unul din cei mai cunoscuţi autori japonezi şi cel care a supervizat poemele intrate în acest program. Poezia „renshi” are la bază vechea poezie „renga” sau „renku”, păstrând alternanţa de 3 versuri, 5 versuri, şi legăturile apropiate sau cele îndepărtate, cunoscute şi sub numele de „legături de parfum”.

Astronauţii Mamoru Mohri şi Naoko Yamazaki au deschis acest lanţ poetic, fiecare cu câte un poem. Poemele selectate sunt depozitate pe modulul spaţial Kibo – Speranţa – de pe ISS – Staţia Spaţială Internaţională.

Astfel s-a creat Prima Bibliotecă din Cer.

Am avut bucuria şi onoarea de a fi selectată în anul 2007 pentru volumul II, intitulat „Stele”, cu următorul poem de legătură:

„Am început această călătorie în dimineaţa când m-am născut.
O stea din adâncul cerului este îngerul meu păzitor,
veghindu-mi cu propria-i lumină, trupul şi sufletul şi toate visele mele.
În fiecare dimineaţă îmi trimite la fereastră un porumbel, să mă înveţe
să descifrez semnele de aer, ale drumului de întoarcere în casa cerului."

De asemenea am fost selectată şi în anul 2009, pentru volumul III, pus sub ideea generală „Cine suntem, de unde venim, încotro mergem?" cu următorul poem:

„Drumul celor născuţi din pământ este un vis de iubire.
Îl am de la părinţii mei şi-l voi lua cu mine în eterna noapte albastră, ca o parte a vieţii mele."

În comentariul său, poetul Kiwao Nomura, selector pentru volumul III, scrie: „Încă o dată, folosind cuvinte simple, ea ne vorbeşte numai de dragoste şi plecare. O astfel de poezie este pentru mine cea mai bună legătură pentru conexiunea cu astronautul Wakata."

Poemul meu este legătura 24 şi a fost trimis de pe Pământ astronautului Koichi Wakata, care se afla pe Staţia Spaţială

Internaţională. Preluând cuvântul „vis”, el a scris poemul de legătură 25, pe care l-a trimis spre Pământ. În filmul făcut la bordul modului spaţial Kibo, astronautul Koichi Wakata scrie: „Citind legătura 24 scrisă de Clelia Ifrim am simţit că am fost înzestraţi cu acest dar al vieţii de la părinţii noştri şi de la pământul mamă. Când am privit prin fereastra modulului Kibo, frumuseţea planetei albastre m-a impresionat foarte mult şi am fost copleşit de gratitudine pentru acest dar primit.”

Poemul scris de astronautul Koichi Wakata este „primul poem scris de om în spaţiul cosmic” şi este acesta:

„Plutind în întunericul din faţa mea,
planeta de apă străluceşte albastru.
Ce puternică este dragostea mea pentru
această veche casă a noastră,
ce adâncă este recunoştinţa mea pentru
darul primit.
Mâine vom cuteza în cerul albastru să
deschidem lumi necunoscute,
pentru că acolo sunt visele noastre.”